

تأثیر رفتار مریبان بر خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران زن رشته کبدی

احلام حیدری آل کثیر، امین خطیبی*، صدیقه حیدری نژاد

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز -۲- استادیار دانشگاه شهید چمران اهواز -۳- استاد دانشگاه شهید چمران اهواز

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۴/۲۳ تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/۰۸

The effect of coaching behavior on female Kabbadi athlete's self-efficacy and sportspersonship

Ahlam Heidari Alekasir¹, Amin Khatibi^{2*}, Sedighe Heidari Nejad³

1- Student of sport management, Shahid Chamran University of Ahvaz

2- Assistance Professor of sport management, Shahid Chamran University of Ahvaz

3- Professor of sport management, Shahid Chamran University of Ahvaz

Received: (2018/04/27)

Accepted: (2018/07/13)

Abstract

The purpose of this research was to determine the effect of coaching behavior on self-efficacy and sportspersonship of female Kabbadi athletes. Statistical population of this research was all athletes, which participated in the semifinal rounds of women's Kabbadi premier leagues in 2017 and census method was used for sampling. The Research instrument was the questionnaire that after confirming validity and reliability, distributed statistical samples. For data analysis, the Pearson correlation coefficient, leaner regression, one way ANOVA and LSD post hoc have been used. Regression analysis showed that positive coaching behaviors increase self-efficacy and sportspersonship while negative coaching behaviors decrease self-efficacy and sportspersonship. In addition, self-efficacy had a positive significant effect on sportspersonship. Based on this research finding, suggested that coaches know the behaviors that athletes considered them as positive or negative and to be aware of the effect of their behaviors on athletes' performance and as they prepare athletes for competitions, coaches to be presented in competitions with readiness

Keywords

Coaching behavior, self-efficacy, sportspersonship, Kabbadi.

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تأثیر رفتار مریبان بر خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران زن رشته کبدی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه بازیکنان حاضر در دور نیمه نهایی لیگ برتر کبدی بازیان در سال ۱۳۹۶ بود و برای نمونه‌گیری از روش کل شمار استفاده شد. ابزار پژوهش پرسشنامه بود که پس از تائید روایی و پایایی در بین نمونه آماری توزیع شد. برای تحلیل داده‌ها از آزمون های ضربی همبستگی بیرسون، رگرسیون خطی، تحلیل واریانس یک راهه و ازمون تعقیبی ال.اس. دی استفاده شد. نتایج تحلیل رگرسیونی نشان داد رفتارهای مثبت مریبان موجب افزایش خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران می شود و رفتارهای منفی مریبان موجب کاهش خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران می شود. همچنین خودکارآمدی نیز تأثیر مثبت و معناداری بر منش ورزشی داشت. براساس یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می شود مریبان با رفتارهایی که از دیدگاه ورزشکاران، رفتارهای مثبت و یا منفی تلقی می شوند، آشنا شده و از تأثیر رفتار خود بر عملکرد ورزشکاران مطلع شوند و همانطورکه ورزشکاران را برای مسابقات آماده می کنند، خود نیز با آمادگی در رقابت‌ها حاضر شوند.

واژه‌های کلیدی

رفتار مریبان، خودکارآمدی، منش ورزشی، کبدی.

*نوبنده مسئول: امین خطیبی

E-mail :khatibi83@yahoo.com

*Corresponding Author: Amin khatibi

مقدمه

پایین‌تری دارند، رفتارهای مربی را بصورت منفی‌تری ارزیابی کرده‌اند (۱۵). کنو و بیلیامز (۱۹۹۹) در پژوهش دیگری دریافتند ورزشکارانی که احساس می‌کنند با مربی خود سازگاری بیشتری دارند، تاثیرات شناختی و جسمانی منفی کمتری از رفتار مربی خود در کرده‌اند (۱۶). بیلیامز و همکاران (۲۰۰۳) طی پژوهشی به بررسی روایی سازه پرسشنامه رفتار مربی پرداختند. نتایج پژوهش مدل دو عاملی رفتار مربی (رفتار منفی-رفتار مثبت یا حمایتی) را تأیید کرد، همچنین مشخص شد ورزشکاران با اضطراب بیشتر، اعتماد به نفس پایین‌تر و سازگاری کمتر با مربی، غالباً رفتار مربی را بصورت منفی ارزیابی کرده‌اند. همانطور که نتایج این پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد، ادارک ورزشکاران از توانایی‌های خود می‌تواند بر درک آن‌ها از رفتار مربی تاثیرگذار باشد (۲۸). بندورا^۳ (۱۹۹۷) این اعتقاد فرد به توانایی‌های خود برای سازماندهی و انجام اعمال مورد نیاز برای دستیابی به نتایج مطلوب را تحت عنوان خودکارآمدی^۴ تعریف می‌کند (۲) که یکی از مهمترین ویژگی‌ها برای موفقیت ورزشکاران محسوب می‌شود.

بندورا^۵ (۱۹۹۷) معتقد است چهار منبع تجربیات اصلی، تجربیات جانشین، تشویق کلامی، وضعیت عاطفی و فیزیولوژیک در شکل‌گیری باورهای خودکارآمدی دخیل هستند، با این حال از بین این چهار منبع، تجربیات اصلی، مهمترین منبع است (۲). هرچند ممکن است، فرد توانایی تشخیص کامل سهم خود در آن تجربه را نداشته باشد. برای مثال وقتی یک ورزشکار هاکی نمی‌تواند امتیازی کسب کند، برای او دشوار است که تعیین کند، ایراد از شکل اجرای مهارت است یا توانایی ذاتی او. بنابراین احتمالاً ورزشکاران از بازخوردهایی که دریافت می‌کنند برای تفسیر تجربیات خود استفاده می‌کنند. لذا مربی، والدین یا هم تیمی‌ها با تشویق‌های کلامی یا غیرکلامی می‌توانند در شکل‌گیری ادارک خودکارآمدی یک ورزشکار نقش تعیین کننده‌ای داشته باشند (۲۴). در این بین مربی نقش بر جسته‌ای دارد زیرا هر رفتاری از مربی برای ورزشکارانش مهم است. حتی انتظارات مربی از ورزشکاران نیز می‌تواند روی عملکرد آن‌ها تأثیرگذار باشد. جکسون، ناپ و بوچامپ^۶ (۲۰۰۹) نیز دریافتند رفتارهای کلامی و غیرکلامی مربیان در احساس خودکارآمدی ورزشکاران تأثیرگذار است (۱۳).

طی سال‌های اخیر فاکتورهای اجتماعی و روانشناسی موثر بر رفتار ورزشکاران به دقت مورد بررسی پژوهشگران قرار گرفته است (۱۴). پدر و مادر، معلم، همسر و همین‌طور هواداران، نمونه‌هایی از افرادی هستند که یک ورزشکار به طور مستقیم یا غیرمستقیم از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد. اما مسئله مهم در این راستا، ارتباط بین بازیکنان و مربی است که از اهمیت حیاتی برخوردار است. در گذشته مریان، تنها به افزایش مهارت‌های جسمانی، فنی و تاکتیکی در بازیکنان جوان خود سنبده می‌کردند، اما اکنون مربی نه تنها از لحاظ جسمی بلکه توسعه مهارت‌های روانی را هم بر عهده دارد و به عنوان یک ناظر، دوست و حامی به بازیکنان نزدیک می‌شود (۱۸).

رفتارهای مختلف مربی می‌تواند بر رفتار مثبت یا منفی ورزشکاران تأثیرگذار باشد. برای مثال برخی رفتارها ممکن است به کاهش اضطراب، افزایش اعتماد به نفس و تمایل به ادامه مشارکت در ورزش و توسعه مهارت‌ها منجر شود (۱۰) و برخی رفتارها نیز موجب عصبانیت، پراکندگی در تیم و بی‌انگیزگی ورزشکاران شود (۹). بعلاوه رفتار مربی می‌تواند روی کیفیت و نوع ارتباط میان ورزشکار و مربی که بخش مرکزی فرایند مریبگری است، تأثیرگذار باشد. ارزیابی ورزشکاران از رفتار مریان معمولاً متأثر از سه عامل است؛ عامل اول متغیرهای موقعیتی، از قبیل ماهیت ورزش، سطح و ماهیت رقابت و جو تیم ورزشی است؛ عامل دوم دوام متغیرهای مربوط به تفاوت‌های فردی بین ورزشکاران و مریان است از قبیل جنسیت، سن، نگرش‌ها و انگیزه‌ها؛ عامل سوم ادراکات مربی از رفتار ورزشکاران است (۱۶). هرچند اغلب مریان تلاش می‌کنند به گونه‌ای رفتار کنند که موجب موفقیت و توسعه فردی ورزشکاران شود، با این حال معمولاً آگاهی کمی درباره رفتارهایی دارند که می‌توانند اثربخشی این تلاش‌ها را کاهش دهد (۲۵). بعلاوه پژوهش‌های کمی درباره رفتارهای بهینه و همچنین فاکتورهای موثر بر اثربخشی رفتارهای مریان انجام شده است. کنو و بیلیامز^۷ (۱۹۹۲) برای اولین بار اینزاری را تحت عنوان پرسشنامه رفتار مربی^۸ طراحی کردند تا عکس‌العمل‌های ورزشکاران را نسبت به رفتارهای مثبت و منفی مریان در حین مسابقه ارزیابی کنند. آن‌ها در اولین پژوهش خود به بررسی تأثیر اضطراب رقابتی ورزشکاران زن رشته بسکتبال بر ارزیابی آن‌ها از رفتارهای مربی پرداختند و دریافتند ورزشکارانی که اضطراب رقابتی بالاتر و اعتماد به نفس

4. Self-efficacy

5. Bandura

6. Jackson, Knapp & Beauchamp

1. Kenow & Williams

2. Coaching Behavior Questionnaire (CBQ)

3. Bandura.

خودکارآمدی از پیش‌بینی کننده‌های رفتار است، احتمال می‌رود احساس خودکارآمدی بتواند بر منش ورزشی ورزشکاران نیز تأثیرگذار باشد. با این حال در پژوهش‌های پیشین کمتر روابط میان رفتار مریبی، خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران مورد بررسی قرار گرفته است. دانا، سبزی و گوزل‌زاده (۲۰۱۷) طی پژوهشی در بین بانوان بسکتبالیست دریافتند کارآمدی مریبیان تأثیر مستقیمی بر خودکارآمدی بازیکنان و کارآمدی جمعی ندارد ولی خودکارآمدی بازیکنان اثر مستقیم و منفی بر کارآمدی جمعی دارد (۶). نورمهیا، جلالی فراهانی، علیدوست قهفرخی و ابراهیم نژاد (۲۰۱۷) در بررسی والیبالیست‌های لیگ برتر استان هرمزگان دریافتند بین ابعاد سبک رهبری (آموزش و تمرین، دموکراتیک، حمایت اجتماعی، بازخورد مثبت) و خودکارآمدی رابطه مثبت و معنادار، اما بین سبک رهبری آمرانه مریبیان و خودکارآمدی رابطه منفی و معنادار وجود دارد (۲۱). چپری، یوسفی و زردتشیان (۲۰۱۸) در بررسی بازیکنان لیگ برتر فوتبال زنان دریافتند رفتار مریبیگری طبیعی و رفتار مریبیگری واکنشی مثبت، تأثیر مثبت و معناداری بر خودکارآمدی دارند ولی رفتار مریبیگری واکنشی منفی، تأثیر منفی و معناداری بر خودکارآمدی دارد (۵). ولجکویک، جوروویک، دیمیک، موجانویک و مارکویک^۱ (۲۰۱۶) دریافتند رفتار ادارک شده مریبیان از سوی ورزشکاران در ورزش‌های تیمی و انفرادی با هم تفاوت معناداری دارد. ورزشکاران انفرادی نمره بالاتری به سبک‌های آموزش، حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت مریبیان دادند، اما نمره پایین‌تری به رفتارهای منفی مریبیان دادند (۲۷). هویگارد، کوپیر، فرانسن، بون و پترس^۲ (۲۰۱۵) طی پژوهشی به بررسی تأثیر رفتار مریبی در حین تمرین و مسابقه بر خودکارآمدی جمعی زنان هندبالیست نخبه پرداختند و دریافتند سطوح بالاتر آموزش، رفتار آموزشی، بازخورد مثبت، حمایت اجتماعی و رفتار مثبت مریبی (رفتار حمایتی) می‌تواند سطح بالاتری از خودکارآمدی جمعی را پیش‌بینی کند. در مقابل سطوح بالاتر رفتارهای منفی مریبی، سطوح پایین‌تری از خودکارآمدی جمعی را پیش‌بینی می‌کند (۱۲). سویل و بری^۳ (۲۰۱۶) طی پژوهشی دریافتند دیدگاه مریبی نسبت به توانایی‌های ورزشکاران بر رفتار مریبی و همچنین احساس خودکارآمدی ورزشکاران جوان تأثیر مثبت و معناداری دارد (۲۴). بالتر و کیپ^۴ (۲۰۱۶) طی پژوهشی دریافتند ادارک منش ورزشی در رفتارهای مریبی با افزایش رفتارهای اجتماعی و کاهش رفتارهای ضد

بندورا در تئوری شناختی اجتماعی خود رفتار انسان را به عنوان تعاملی پویا و سه‌گانه بین ویژگی‌های شخصیتی، رفتار و محیط در نظر می‌گیرد، به نحوی که رفتار انسان به صورت منحصر به فردی توسط هر یک از این سه عامل تعیین می‌شود (۱۹). این تئوری بر این فرض استوار است که افراد از نوعی خودبادوری برخوردارند که به آن‌ها اجازه می‌دهد تا افکار، احساسات و اعمالشان را کنترل کنند (۲)؛ بر همین اساس خودکارآمدی یکی از پیش‌بینی کننده‌های مهم رفتار به شمار می‌رود. از این رو پیش‌بینی می‌شود مریبیان با رفتار خود بتوانند بر رفتار ورزشکاران تأثیرگذار باشند. چنانکه بالتر و کیپ^۱ (۲۰۱۶) نیز معتقدند مریبیانی که بر تلاش، یادگیری و مسائل اخلاقی تأکید دارند، رفتارهای ورزشی خوب را در میان ورزشکاران رواج می‌دهند و از سوی دیگر، وقتی تأکید مریبیان بر رفتارهایی است که با منش ورزشی مغایرت دارد، رفتارهای غیرورزشی از سوی ورزشکاران افزایش می‌یابد (۴).

منش ورزشی، حوزه‌ای از روانشناسی ورزشی است که هم شامل رفتارهای اخلاقی مرتبط با احترام و سلامتی دیگران (برای مثال تشویق همتیمی، کمک به حریف آسیب دیده) می‌شود و هم شامل اقداماتی در راستای رعایت آداب و رسوم اجتماعی مثل دست دادن با حریف پس از مسابقه است (۴). منش ورزشی واژه‌ای است که در بطن مفهوم رفتار اخلاقی اجتماعی جای گرفته است؛ مفهومی که مکرراً به عنوان اخلاق یاد می‌شود و با ورزش، پژوهش می‌یابد. فیزل^۵ (۱۹۸۶) منش ورزشی را به عنوان یک رقابت منصفانه، از طریق عمل کردن به عنوان یک ورزشکار مسئول، معرفی می‌کند (۷). یکی از معروف‌ترین مدل‌ها برای سنجش منش ورزشی، مدل پنج بعدی ولراند، بریر، بلانچارد و بروونجر^۶ (۱۹۹۷) است که ابعاد آن عبارتند از: احترام به قوانین و مقررات، احترام به حریف، احترام به عرف و قراردادهای اجتماعی، تعهد به ورزش، و رویکرد منفی به منش ورزشی مثل رقابت فقط برای جایزه و مдал (۲۶). رزاقی، مهرابی و هنری (۲۰۱۴) مدل پنج عاملی ولراند و همکاران را اعتباریابی کرده و دریافتند که دارای اعتبار و روایی قابل قبولی برای سنجش منش ورزشی در ایران است (۲۲).

با توجه به آنچه گفته شد به نظر می‌رسد رفتار مریبی هم بتواند در شکل‌دهی به احساس خودکارآمدی تأثیرگذار باشد و هم بر منش ورزشی ورزشکاران. از سوی دیگر با توجه به اینکه

6. Saville & Bray
7. Bolter & Kipp

1. Bolter & Kipp
2. Fusel
3. Vallerand, Brière, Blanchard & Provencher
4. Veljkovic, Djurovic, Dimic, Mujanovic & Mar kovic
5. Hoigaard, Cuyper, Fransen, Boen & Peters

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه بازیکنان حاضر در دور نیمه نهایی لیگ برتر کبدی بانوان در زمستان سال ۱۳۹۶ بود که مسابقات آن به میزبانی استان خراسان رضوی انجام شد. در این مسابقات ۱۱ تیم شرکت کردند و هر تیم ۱۲ بازیکن داشت ($N=132$). تیم‌های حاضر در این رقابت‌ها عبارت بودند از تیم‌های خراسان رضوی، فارس، ساری، گلستان، آلمونیوم اراک، قزوین، ایلام، قوچان، تهران، گیلان و اصفهان. برای نمونه‌گیری در این پژوهش از روش نمونه‌گیری کل شمار استفاده شد و از مجموع پرسشنامه‌های توزیع شده، ۱۱۰ پرسشنامه کامل و قابل استفاده بود (ضریب بازگشت پرسشنامه‌ها 83% بود).

ابزار گردآوری داده‌ها شامل چهار بخش بود. بخش اول شامل سوالات جمعیت شناختی (سن، تحصیلات، سابقه فعالیت در ورزش) بود. بخش دوم، پرسشنامه رفتار مریبان در ورزش از کنو و ویلیامز (۱۹۹۲) با دو بعد رفتار مشبت (حمایتی) و رفتار منفی و ۲۰ گویه بود که رفتار مریب را در حین رقابت ورزشی بررسی می‌کند. بخش سوم، پرسشنامه خودکارآمدی ریگس و همکاران^۴ (۱۹۹۴) با ۱۰ گویه بود و ۶ گویه آن (گویه‌های شماره ۲، ۳، ۴، ۸ و ۱۰) بصورت معکوس نمره‌گذاری شده بود. بخش چهارم، پرسشنامه منش ورزشی ولراند و همکاران (۱۹۹۷) با پنج بعد (احترام به روابط اجتماعی، احترام به قوانین و مسئولان، تعهد به ورزش، احترام و توجه به حریف، رویکرد منفی به منش ورزشی) و ۲۵ گویه بود. گویه‌های عامل رویکرد منفی به منش ورزشی (گویه‌های شماره ۵، ۱۰، ۱۵، ۲۰ و ۲۵) بصورت معکوس نمره‌گذاری شده بود. پرسشنامه‌های رفتار مریب، خودکارآمدی و منش ورزشی براساس مقیاس پنج ارزشی لیکرت از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) طراحی شده بود.

برای اطمینان از روایی^۵ صوری و محتوایی ابزار پژوهش، پرسشنامه‌ها بین ۹ تن از متخصصین مدیریت ورزشی توزیع شد و پس از کسب و اعمال نظرات، از روایی آن اطمینان حاصل شد. پایایی^۶ ابزار پژوهش نیز به روش همسانی درونی بررسی شد و مقدار ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه رفتار مریب 0.796 ، برای خودکارآمدی 0.815 و برای منش ورزشی 0.822 بدست آمد که حاکی از ثبات درونی ابزار پژوهش بود.

برای تجزیه و تحلیل آماری یافته‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد) و آمار استنباطی (آزمون ضریب همبستگی پیرسون،

اجتماعی نسبت به حریفان در ورزشکاران همراه است. از سوی دیگر ادراک منش ورزشی از سوی هم‌تیمی‌ها با افزایش رفتارهای اجتماعی نسبت به رقبیان و همچنین هم‌تیمی‌ها همراه است (۴). ساری و بیزیت^۱ (۲۰۱۷) به بررسی رابطه میان رفتار ادراک شده مریب، انگیزش و خودکارآمدی در بین کشتی‌گیران پرداختند و دریافتند آموزش ادراک شده و رفتار آموزشی همراه با رفتار حمایت اجتماعی ادراک شده، بر خودکارآمدی و انگیزش درونی تأثیر معناداری دارد (۲۳). تومانیس، بارکوکیس و گوکیارادی^۲ (۲۰۱۷) نیز طی پژوهشی دریافتند رفتارهای کنترلی مریبی پیش‌بینی کننده احساسات نالمیدی در ورزشکاران است که آن نیز موجب کاهش عملکرد اخلاقی و تمایل به انجام دوینگ در ورزشکاران می‌شود. به نظر می‌رسد جنسیت یا نوع ورزش نیز بر منش ورزشی تأثیرگذار است (۲۰). چنان‌که همتی‌تزاد و همکاران (۲۰۱۰) نیز دریافتند که ورزشکاران رشته‌های افرادی در مقایسه با ورزشکاران رشته‌های تیمی، از نظر منش ورزشی در سطح بالاتری قرار دارند (۱۱). همچنین کاندو^۳ (۲۰۱۸) دریافت نمرات منش ورزشی در زنان بیش از مردان و در رشته والیبال بیش از فوتبال بوده است (۱۷).

یکی از رشته‌های ورزشی که در دو دوره اخیر بازی‌های آسیایی (۲۰۱۰ و ۲۰۱۴) بانوان ورزشکار ایرانی در آن موفق به کسب مدال شده‌اند، رشته کبدی است. کبدی یک ورزش اصیل ایرانی است که در آن به انعطاف پذیری، چابکی، استقامت، حضور ذهن و جرأت نیاز است. به دلیل ماهیت این رشته ورزشی که با تمرکز، سرعت عمل و برخوردهای فیزیکی همراه است، آمادگی روانی ورزشکاران می‌تواند بر عملکرد آن‌ها نقش تعیین کننده‌ای داشته باشد؛ با این حال پژوهش‌های کمی در رابطه با ورزش کبدی و همچنین در خصوص تأثیر رفتار مریبان در حین رقابت‌های ورزشی بر ادارکات و رفتار ورزشکاران انجام شده است. لذا این پژوهش در بی‌پاسخ‌گویی به این سوال است که آیا رفتار مریبان در حین رقابت‌های ورزشی بر احساس خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران زن رشته کبدی تأثیرگذار است؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی بود که به روش میدانی انجام شد.

6. Reliability

1. Sari & Bayazit

2. Ntoumanis, Barkoukis & Gucciardi

3. Kundu

4. Reges et al.

5. Validity

برای بررسی وضعیت توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسپرینوف استفاده شد. با توجه به اینکه مقدار سطح معناداری بدست آمده برای همه متغیرها از $0.05 >$ بزرگتر بود، لذا نرمال بودن توزیع داده‌ها تائید شد و برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های پارامتریک استفاده شد.

برای بررسی ارتباط میان رفتار مریبان با خودکارآمدی و منش ورزشی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. با توجه به نتایج جدول شماره ۱، رفتار مثبت مریبان با خودکارآمدی، منش ورزشی، احترام به عرف، احترام به حریف و عدم رویکرد منفی رابطه مثبت و معناداری دارد. رفتار منفی مریبان نیز با خودکارآمدی، منش ورزشی، احترام به قوانین، تعهد به ورزش و عدم رویکرد منفی رابطه معنادار و منفی دارد. خودکارآمدی نیز با احترام به قوانین و تعهد به ورزش و عدم رویکرد منفی رابطه‌ای مثبت و معنادار دارد.

رگرسیون خطی و تحلیل واریانس یکراهه استفاده شد. برای انجام محاسبات آماری از نرم افزار اس.پی.اس.اس^۱ نسخه ۲۲ استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

$\frac{47}{47}\%$ از شرکت‌کنندگان در این پژوهش، دارای سنی کمتر از ۲۰ سال، $\frac{29}{29}\%$ دارای سنی بین ۲۱ تا ۲۵ سال و $\frac{20}{20}\%$ نیز بین ۲۶ تا ۳۰ سال سن داشتند. همچنین $\frac{36}{36}\%$ دارای مدک کاردانی، دارای مدک تحصیلی دیپلم، $\frac{22}{22}\%$ دارای مدک کاردانی، $\frac{28}{28}\%$ دارای مدک کارشناسی و $\frac{12}{12}\%$ نیز دارای مدک کارشناسی ارشد بودند. در بررسی سابقه ورزشی مشخص شد، $\frac{57}{57}\%$ دارای سابقه ورزشی یک تا پنج سال، $\frac{30}{30}\%$ دارای سابقه ورزشی ۶ تا ۱۰ سال و $\frac{9}{9}\%$ دارای سابقه ورزشی ۱۱ تا ۱۵ سال بودند. در بررسی سابقه فعالیت در لیگ کبدی نیز مشخص شد، $\frac{26}{26}\%$ دارای یک سال سابقه، $\frac{8}{8}\%$ دارای دو سال سابقه و $\frac{27}{27}\%$ نیز دارای سابقه پنج سال و بیشتر بودند.

جدول ۱. همبستگی بین متغیرهای رفتار مریبان و خودکارآمدی ورزشی

خودکارآمدی	منش ورزشی	احترام به عرف	احترام به اجتماعی	تعهد به قوانین	ورزش	حریف	احترام به منفی	عدم رویکرد
رفتار مثبت	$r = .412$	$r = .339$	$r = .322$	$r = .164$	$r = .134$	$r = .340$	$r = .011$	$r = .442$
مریبان	$sig. = .001$	$sig. = .012$	$sig. = .001$	$sig. = .086$	$sig. = .169$	$sig. = .001$	$sig. = .001$	$sig. = .001$
رفتار منفی	$r = .628$	$r = .273$	$r = .006$	$r = -.223$	$r = -.327$	$r = .131$	$r = -.443$	$r = -.001$
مریبان	$sig. = .001$	$sig. = .004$	$sig. = .001$	$sig. = .019$	$sig. = .001$	$sig. = .953$	$sig. = .001$	$sig. = .001$
خودکارآمدی	-	$r = .424$	$r = .112$	$r = .313$	$r = .485$	$r = .021$	$r = .383$	$sig. = .001$
	$sig. = .001$	$sig. = .001$	$sig. = .001$	$sig. = .001$	$sig. = .001$	$sig. = .026$	$sig. = .001$	$sig. = .001$

مثبت مریبان بر خودکارآمدی و منش ورزشی تأثیر مثبت و معناداری دارد؛ به عبارت دیگر رفتار مثبت مریبان موجب افزایش خودکارآمدی و منش ورزشی در ورزشکاران می‌شود. از سوی دیگر خودکارآمدی ورزشکاران تأثیر مثبت و معناداری بر منش ورزشی آنان دارد.

در جدول شماره ۲، تأثیر رفتار مثبت و منفی مریبان بر خودکارآمدی و منش ورزشی با استفاده از آزمون رگرسیون خطی بررسی شده است. همانطور که دیده می‌شود رفتار منفی مریبان بر خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران تأثیر معنادار و منفی دارد؛ به عبارت دیگر رفتار منفی مریبان موجب کاهش خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران می‌شود. همچنین رفتار

جدول ۲: ضرایب رگرسیون بین رفتار مریبان و خودکارآمدی و منش ورزشی

متغیر پیش	متغیر ملاک	R ² تعدیل	B	β	t	Sig.
رفتار منفی	منش	.066	-.362	-.273	-.238	.004
رفتار منفی	خودکارآمدی	.389	-.477	-.628	-.463	.001
رفتار مثبت	خودکارآمدی	.162	.369	.412	.508	.001
رفتار مثبت	منش	.048	.332	.239	.920	.012

خودکارآمدی	منش	۰/۱۷۲	۰/۷۴۱	۰/۴۲۴	۵/۱۶۵	۰/۰۰۱
------------	-----	-------	-------	-------	-------	-------

فقط برای مولفه‌هایی انجام شد که همبستگی آن‌ها معنادار شده است.

در جدول شماره ۳، تأثیر رفتار مثبت و منفی مریبیان بر ابعاد منش ورزشی ورزشی و همچنین تأثیر خودکارآمدی بر سه بعد منش ورزشی بررسی شده است. با توجه به اینکه پیش فرض انجام آزمون رگرسیون، وجود همبستگی است، لذا تحلیل رگرسیونی

جدول ۳. ضرایب رگرسیون بین رفتار مربی، خودکارآمدی و ابعاد منش ورزشی

Sig.	t	β	تعديل R^2	R^2	متغیر ملاک	متغیر پیش بین
۰/۰۰۱	۳/۵۳۳	۰/۳۲۲	۰/۰۹۵	۰/۱۰۴	احترام به عرف	
۰/۰۰۱	۳/۷۵۵	۰/۳۴۰	۰/۱۰۷	۰/۱۰۶	احترام به حریف	
۰/۰۱	۲/۴۳۷	۰/۲۴۲	۰/۰۵۰	۰/۰۵۹	عدم رویکرد منفی	رفتار مثبت مربی
۰/۰۱۹	-۲/۳۸۲	-۰/۲۲۳	۰/۰۴۱	۰/۰۵۰	احترام به قوانین	رفتار منفی
۰/۰۰۱	-۳/۵۹۰	-۰/۳۲۷	۰/۰۹۸	۰/۱۰۷	تعهد به ورزش	مربی
۰/۰۰۱	-۶/۲۳۱	-۰/۴۴۳	۰/۱۸۸	۰/۱۹۶	عدم رویکرد منفی	
۰/۰۴۱	۲/۰۶۵	۰/۱۹۵	۰/۰۲۹	۰/۰۳۸	احترام به قوانین	خودکارآمدی
۰/۰۰۱	۴/۱۷۸	۰/۳۷۳	۰/۱۳۱	۰/۱۳۹	تعهد به ورزش	
۰/۰۰۱	۶/۴۹۲	۰/۳۸۳	۰/۱۳۹	۰/۱۴۷	عدم رویکرد منفی	

برای بررسی تأثیر سن بر منش ورزشی و خودکارآمدی از آزمون تحلیل واریانس یکراهه (آنوا) استفاده شد. با توجه به نتایج شماره ۴، سن بر منش ورزشی و خودکارآمدی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۴. تأثیر سن بر منش ورزشی و خودکارآمدی

منش ورزشی	مجذور مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F-مقدار	P-مقدار
بین گروهی	۱۱۳۱/۹۰	۴	۲۸۲/۹۷	۲/۶۲۶	۰/۰۳۹
درون گروهی	۱۱۳۱۳/۹۵	۱۰۵	۱۰/۷۷۵۲		
جمع	۱۲۴۴۵/۸۵۵	۱۰۹			
خودکارآمدی	۲۹۴/۸۴۳	۴	۷۳/۷۱	۲/۶۴۵	۰/۰۳۸
بین گروهی	۲۹۲۶/۱۱	۱۰۵	۲۷/۸۶		
درون گروهی	۳۲۲۰/۹۵	۱۰۹			
جمع					

بصورت معناداری بیشتر است ($P < 0.05$). مقایسه خودکارآمدی بین گروه‌های مختلف سنی نیز نشان داد میانگین خودکارآمدی ورزشکاران ۳۱ تا ۳۵ سال بصورت معناداری از دو گروه زیر ۲۰

برای مقایسه بین گروه‌های سنی از آزمون تعییی ال اس دی^۱ استفاده شد. مقایسه بین گروه‌ها نشان داد، میانگین منش ورزشی ورزشکاران ۲۶ تا ۳۰ سال در مقایسه با افراد زیر ۲۰ سال

واریانس یک راهه (آنوا) استفاده شد. با توجه به نتایج شماره ۵، سابقه ورزشی بر منش ورزشی و خودکارآمدی تأثیر معناداری دارد.

سال و ۲۱ تا ۲۵ سال بیشتر است ($P < 0.05$). برای بررسی تأثیر سابقه ورزشی بر منش ورزشی و خودکارآمدی نیز از آزمون تحلیل

جدول ۵. تأثیر سابقه ورزشی بر منش ورزشی و خودکارآمدی

منش بین گروهی	منش درون گروهی	منش جمع	منش خودکارآمدی	منش بین گروهی	منش درون گروهی	منش جمع
میانگین ۴۵۴/۶۲	میانگین ۱۰۴/۵۴	میانگین ۱۰۹	میانگین ۱۳۶۳/۸۷	میانگین ۱۱۰۸۱/۹۸	میانگین ۵۸۰/۲۹	میانگین ۱۳۶۳/۸۷
F مقدار- ۴/۳۴	F مقدار- ۱۰۴/۰۰۶	درجه ۱۰۶	درجه ۳	درجه ۱۰۶	درجه ۳	درجه ۱۰۶
P مقدار- ۰/۰۰۱	P مقدار- ۰/۰۰۶	Majzor ۱۹۳/۴۳	Majzor ۵۸۰/۳۹	Majzor ۲۶۴۰/۶۵	Majzor ۳۲۲۰/۹۵	Majzor ۵۸۰/۳۹
		۲۴/۹۱	۱۰۹	۱۰۹	۱۰۹	۱۰۹

معناداری دارد. با توجه به مقدار مجذور R تعديل شده، رفتارهای مثبت مریبان حدود ۴۱٪ از تغییرات خودکارآمدی ورزشکاران را پیش‌بینی می‌کند. این نتیجه با یافته‌های نورمهایا و همکاران (۲۰۱۵) (۲۰۱۷)، چپری و همکاران (۲۰۱۸)، هویگارد و همکاران (۲۰۱۵) و ساری و بیزیت (۲۰۱۷) همسو است (۱۲، ۲۱، ۲۳، ۵). کنو و ویلیامز (۱۹۹۲) رفتارهای مثبت مریبان را شامل رفتارهایی می‌دانند که ضمن انتقال آرامش و اعتماد به نفس به ورزشکار، مریب خواسته‌ها و انتظارات خود را بطور شفاف و روشن به ورزشکاران منتقل کند، از جمله بیان انتقادات به شکلی سازنده، افزایش اعتماد به نفس بازیکنان بین دو نیمه، داشتن کلامی تسکین دهنده و آرامش‌بخش، خونسردی و آرامش ظاهری، تأکید بر آنچه که باید انجام شود نه آنچه که انجام شده است و کنترل احساسات از سوی مریب (۱۵)، نورمهایا و همکاران (۲۰۱۷) نیز طی پژوهشی دریافتند استفاده از سبک‌های رهبری حمایت اجتماعی از سوی مریبان میزان خودکارآمدی والیبالیست‌ها را ارتقاء خواهد داد (۲۱). فلتز و لیرگ (۲۰۰۱) معتقدند وضعیت روانی ورزشکار می‌تواند در شکل‌دهی به احساس خودکارآمدی تأثیرگذار باشد. تأثیرات مثبتی از قبیل شادی، نشاط و اطمینان خاطر می‌تواند موجب افزایش احساس خودکارآمدی در ورزشکار شوند. بعلاوه در ارتباط با ورزشکاران نخبه، تشویق مثبت در مقابل گفتار منفی، مدل‌سازی، القاء اعتماد به ورزشکاران، استفاده از آموزش و تمریناتی جهت اطمینان از بهبود عملکرد و استفاده از عبارات پاداش‌دهنده موثرترین راه‌ها برای افزایش خودکارآمدی هستند. تکنیک‌های تشویقی (متقدudsازی) ورزشکاران عبارتند از تشویق کلامی، ارائه بازخورد، گفتگوی با خود، تصویرسازی

برای مقایسه بین گروههای با سابقه ورزشی مختلف از آزمون تعییی ال‌اس‌دی استفاده شد. مقایسه بین گروههای مختلف نشان داد میانگین منش ورزشی ورزشکاران با سابقه بالای ۱۵ سال، بصورت معناداری از سه گروه ۱۱ تا ۱۵ سال، ۶ تا ۱۰ سال و ۱ تا ۵ سال بیشتر است ($P < 0.05$). همچنین میانگین منش ورزشی ۶ تا ۱۰ سال نیز بصورت معناداری از ۱ تا ۵ سال بیشتر است ($P < 0.05$). مقایسه خودکارآمدی بین گروههای مختلف نشان داد، میانگین افراد با سابقه بالای ۱۵ سال بصورت معناداری از گروههای ۶ تا ۱۰ سال سابقه و ۱ تا ۵ سال سابقه بیشتر است، میانگین ۱۱ تا ۱۵ سال نیز بصورت معناداری از ۱ تا ۵ سال بیشتر است ($P < 0.05$).

بحث و نتیجه‌گیری

ارتباط بین مریب و ورزشکار، پدیده بسیار پیچیده‌ای است که متأثر از متغیرهای بسیاری است، با این حال، این ارتباط می‌تواند روی توسعه ورزشکاران و موقعیت حرفة‌ای آنان تأثیرگذار باشد. نگرش ورزشکاران و مریبان شبیه یک خیابان دوطرفه است و آنچه را که ورزشکاران از رفتار مریبان ادراک می‌کنند، روی همه آنچه از ورزش به دست می‌آورند تأثیرگذار است. بنابراین چگونگی تجربیات ورزشکاران یا ارزیابی‌های آن‌ها از مریبان و رفتار آن‌ها اهمیت دارد (۲۷).

هدف این پژوهش بررسی تأثیر رفتار مریبان بر خودکارآمدی و منش ورزشی ورزشکاران زن شرکت‌کننده در مسابقات لیگ برتر کبدی بود. یافته‌های این پژوهش نشان داد رفتار مثبت مریب در حین رقابت بر احساس خودکارآمدی ورزشکاران زن تأثیر

ضداجتماعی نسبت به حریفان همراه است (۴). علاوه ورزشکاران اغلب نگرش‌ها و رفتارهای غیر ورزشی را زمانی نشان داده‌اند که احساس کرده‌اند مریبانشان چنین رفتارهایی را تأیید می‌کنند، که با نتیجه این پژوهش همسو است. با توجه به نتیجه این پژوهش می‌توان گفت حفظ متناسب و آرامش ظاهری از سوی مریبی، کلام و صدای اطمینان بخش و تأکید مریبی بر برنامه‌های تاکتیکی و آنچه که از بازیکنان انتظار دارد به جای توهین و یا انتقاد از بازیکنان می‌تواند ورزشکار را به سوی یک رقابت منصفانه سوق دهد. بدینهی است حفظ آرامش از سوی مریبان در رقابت‌ها کار آسانی نبوده و نیاز به تمرین و تجربه دارد. هرچند پژوهش‌های کمی در این باره انجام شده و نمی‌توان با قاطعیت درباره همه عوامل شکل‌دهنده منش ورزشی در ورزشکاران صحبت کرد، اما با توجه به نتیجه این پژوهش، رفتار مریبان می‌تواند در توسعه رفتارهایی که از آن به عنوان منش ورزشی یاد می‌شود تأثیرگذار باشد.

رفتارهای مثبت مریبان علاوه بر تأثیر بر منش ورزشی، بر سه بعد احترام به حریف، احترام به عرف و عدم رویکرد منفی نیز تأثیر مثبت و معناداری داشت. منظور از احترام به حریف مواردی از قبیل کمک به حریف آسیب دیده، گفتگو با داور در مواردی که داور به اشتباه امتیازی به ورزشکار داده باشد یا امتیازی را به اشتباه از حریف کسر کرده باشد و قرض دادن وسایل اضافی خود به حریف برای انجام رقابت است. احترام به عرف یا قراردادهای اجتماعی می‌تواند شامل مواردی چون دست دادن به حریف و تبریک به او به خاطر عملکرد خوبش پس از پایان مسابقه و یا دست دادن با مریبان حریف و داور باشد (۲۶). بالتر و کیپ (۲۰۱۶) با مروری بر پژوهش‌های پیشین دریافتند مریبانی که بر تلاش، یادگیری و بحث‌های اخلاقی تأکید می‌کنند می‌توانند رفتارهای ورزشی خوب را در میان ورزشکاران توسعه دهند (۴). بالتر و کیپ (۲۰۱۳) نیز دریافتند مریبان با انجام شش رفتار می‌توانند بر منش ورزشی ورزشکاران خود تأثیرگذار باشند: ۱) انتظارات خود از منش ورزشی خوب را مشخص کنند، ۲) منش ورزشی خوب را تشویق کنند، ۳) منش ورزشی خوب را آموزش دهند، ۴) مریبان خود مدل‌های خوبی از منش ورزشی باشند، ۵) منش ورزشی ضعیف را تنبیه کنند و ۶) مشخص کنند منش ورزشی برای آن‌ها اولویت دارد یا برد در مسابقه (۳).

یکی دیگر از یافته‌های این پژوهش، تأثیر مثبت و معنادار رفتارهای منفی مریبان بر منش ورزشی، تأثیر معکوس و معنادار نشان داد، رفتارهای منفی مریبان می‌تواند ۲۷٪ از تغییرات منش ورزشی را تبیین کند. بارکوکیس و گوکیاردی (۲۰۱۷) نیز طی پژوهشی دریافتند رفتارهای کنترلی مریبی پیش‌بینی کننده

مثبت و ... (۸). میزان تأثیرگذاری این روش‌ها به پرستیز، اعتبار، تخصص و قابل اعتماد بودن فرد تشویق کننده بستگی دارد و مریبان معمولاً منبع قابل اطمینان و موثقی برای ورزشکاران هستند. علاوه مریبان خبره فعالیت‌هایی را برای ورزشکاران طراحی می‌کنند که در آن‌ها موفق شوند و از قرار گرفتن ورزشکاران در موقعیت‌هایی که احتمالاً بطور متناوب شکست می‌خورند، اجتناب می‌ورزند (۲).

یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد رفتار منفی مریبان در حین رقابت بر احساس خودکارآمدی ورزشکاران زن تأثیر معنادار و منفی دارد یا به عبارت دیگر موجب کاهش احساس خودکارآمدی در ورزشکاران می‌شود. با توجه به مقدار مجدول R تعديل شده سهم رفشار منفی مریبان در کاهش خودکارآمدی ورزشکاران ۶۲٪ است که تقریباً یک و نیم برابر بیشتر از تأثیر رفتارهای مثبت مریبان در افزایش خودکارآمدی (۴۱٪) است. به بیان دیگر نقش مخرب رفتارهای منفی بسیار بیشتر از نقش سازنده رفتارهای مثبت و حمایتی از سوی مریبان است. هویگارد و همکاران (۲۰۱۵) نیز دریافتند سطوح بالاتر رفتارهای منفی مریبی، سطوح پایین‌تری از خودکارآمدی جمعی را پیش‌بینی می‌کند (۱۲). چپری، یوسفی و زردشتیان (۲۰۱۸) نیز دریافتند رفتار مریبگری واکنشی منفی، تأثیر منفی و معناداری بر خودکارآمدی دارد (۵) که با نتیجه این پژوهش همسو است. نورمهایا و همکاران (۲۰۱۷) نیز اظهار می‌کنند اگر تعامل بین مریبان و بازیکنان مثبت نباشد امکان دارد ورزشکاران احساسات ناخوشایندی را تجربه کنند و تجربیات منفی در ورزش می‌تواند با عملکرد ضعیف بازیکنان، عملکرد ضعیف تیم و کناره‌گیری بازیکنان از تیم مرتبط باشد (۲۱). از آنجایی که خودکارآمدی در افزایش انگیزش، انتخاب اهداف چالشی تر، تلاش بیشتر و عملکرد بهتر نقش دارد (۲) شناخت و آگاهی مریبان از این رفتارهای منفی اهمیت دارد. کنو و ویلیامز (۱۹۹۲) رفتارهای منفی مریبان را شامل رفتارهایی می‌دانند که موجب می‌شود ورزشکار در حین رقابت احساس نتش و فشار مضاعف داشته باشد. از جمله احساساتی شدن بیش از حد مریبی و نمایش این احساسات در کنار زمین مسابقه، انجام رفتارهای حاشیه‌ای، ابراز عصبانیت و نمایش استرس در کنار زمین مسابقه (۱۵).

یکی دیگر از یافته‌های این پژوهش، تأثیر مثبت و معنادار رفتارهای مثبت و یا حمایتی مریبان بر منش ورزشی بود. با توجه به مقدار مجدول R تعديل شده، رفتار مثبت مریبان تقریباً می‌تواند ۲۳٪ تغییرات منش ورزشی را تبیین کند. در این رابطه بالتر و کیپ (۲۰۱۶) نیز دریافتند ادارک ورزشکاران از منش ورزشی در رفتارهای مریبی با افزایش رفتارهای اجتماعی و کاهش رفتارهای

نزاع و جنگ شود. طنز طعنه‌آمیز، انتقاد غیرمنصفانه، تضعیف اعتماد به نفس، نزدیک شدن بیش از حد به بازیکن، یک رابطه بی‌اثر و یا ناکارآمد و بعض‌ا مخرب را در پی خواهد داشت. فریب، عدم علاقه، عدم تعهد، رفتارهای خشن و سواستفاده از بازیکن، اثرات تخریب کننده‌ای بر روان بازیکنان جوان دارند. اجرای مسائل اخلاقی و درک اینکه مربی تا چه حد باید به بازیکن نزدیک و نقش حمایتی داشته باشد، از مسائل مهم در امر مربیگری به شمار می‌رود (۱۸).

یکی دیگر از یافته‌های این پژوهش که در پژوهش‌های پیشین کمتر به آن پرداخته شده، تأثیر مثبت و معنادار خودکارآمدی بر منش ورزشی بود. احساس خودکارآمدی بر سه بعد از منش ورزشی نیز تأثیری مثبت و معنادار داشت که عبارتند احترام به قوانین، تهدید به ورزش و عدم رویکرد منفی به منش ورزشی. بندورا تجربیات اصلی را مهمترین منبع خودکارآمدی می‌داند. ورزشکاران طی تمرین و مسابقه تجربیاتی را بدست می‌آورند که احتمالاً بازخوردهای مربیان در تفسیر این تجربیات تأثیرگذار است. لذا مربیان با رفتارهای مثبت و منفی یا تشویق‌های کلامی و غیرکلامی خود می‌توانند در شکل‌گیری ادارک خودکارآمدی یک ورزشکار نقش تعیین کننده‌ای داشته باشند (۲۴). از سوی دیگر ادارک منش ورزشی در رفتارهای مربی با افزایش رفتارهای اجتماعی و کاهش رفتارهای ضداجتماعی ورزشکاران نسبت به حریفان همراه است. بعلاوه ورزشکاران اغلب نگرش‌ها و رفتارهای غیرورزشی را زمانی نشان داده‌اند که احساس کرده‌اند مربیانشان چنین رفتارهایی را تائید می‌کنند (۴). لذا با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان گفت رفتار مربیان بر خودکارآمدی ورزشکاران تأثیرگذار است و خودکارآمدی هم بر منش ورزشی تأثیرگذار است.

مقایسه منش ورزشی و خودکارآمدی بین گروه‌های مختلف سنی نیز نشان دارد، با افزایش سن ورزشکاران میانگین منش ورزشی و خودکارآمدی در آنان افزایش می‌یابد. مقایسه منش ورزشی و خودکارآمدی بین گروه‌های با سابقه ورزشی مختلف نشان داد، با افزایش سابقه ورزشی ورزشکاران میانگین منش ورزشی و خودکارآمدی در آنان افزایش می‌یابد. همچنین کاندو (۲۰۱۸) نیز دریافت با افزایش سن، منش ورزشی ورزشکاران افزایش می‌یابد (۱۷). به نظر می‌رسد با افزایش سن و سابقه فعالیت ورزشی در ورزشکاران رشتۀ کبدی، تجربیات ورزشکاران افزایش می‌یابد و به دنبال آن احساس خودکارآمدی و منش ورزشی در آنان افزایش می‌یابد. با این حال قضاوت در این باره به پژوهش‌های بیشتری نیاز دارد.

احساس نالمیدی در ورزشکاران است که آن نیز موجب کاهش عملکرد اخلاقی و تمایل به انعام دوپینگ در ورزشکاران می‌شود (۲۰). با توجه به نتیجه این پژوهش می‌توان گفت استرس، اضطراب، عصبانیت، رفتارهای حاشیه‌ای مثل اعتراض‌های متواالی به داور، فریادها و توهین‌های مربیان در حاشیه زمین مسابقه بر رفتار جوانمردانه ورزشکاران در زمین مسابقه تأثیرگذار است. مربی با رفتارهای خود می‌تواند شرایط مسابقه ورزشی را به سمتی سوق دهد که ورزشکار از مسابقه و عملکرد خود لذت برده و نهایت تلاش خود را در جهت بهمود عملکرد خویش و موفقیت تیم بکارگیرد. از سوی دیگر مربی با رفتارهای خود می‌تواند شرایط مسابقه را به سمتی سوق دهد که ورزشکار فقط به فکر کسب امتیاز و پیروزی در مسابقه به هر طریقی باشد. چنین ورزشکاری نه تنها تمرکز خود بر مسابقه را از دست می‌دهد، بلکه همانطور که نتایج این پژوهش نیز نشان داد تمایل به انجام رفتارهای اخلاقی در وی کاهش می‌یابد و احتمالاً به سمت رفتارهای خشن و یا غیراخلاقی مثل دوپینگ گرایش می‌یابد. رفتار منفی مربیان علاوه بر تأثیر مکوس بر منش ورزشی بر سه بعد احترام به قوانین، تعهد به ورزش و عدم رویکرد منفی نیز تأثیر معنادار و منفی داشت. به عبارت دیگر با افزایش رفتارهای منفی در مربیان، احترام به قوانین و مقررات ورزشی از سوی ورزشکاران کاهش می‌یابد، تعهد فرد برای حضور منظم در جلسات تمرین و همچنین انجام رقابت با تمام وجود کاهش می‌یابد و همچنین رویکرد منفی نسبت به منش ورزشی در ورزشکار افزایش می‌یابد که به معنای رسیدن به پیروزی به هر قیمتی است و در نتیجه ورزشکار تلاش می‌کند برای برنده شدن قوانین را زیربا بگذارد و از رفتار خشونت‌آمیز استفاده کند (۲۲) که اتفاقاً در میان این سه عامل بیشترین سهم نسی از رفتار منفی مربیان متعلق به رویکرد منفی ورزشکار است. ارتباط بین بازیکن و مربی می‌تواند بر اساس ارزش‌گذاری متقابل، تعهد، همکاری، وابستگی، اعتماد، تعصب و احترام به یکدیگر توسعه داده شود. رابطه بین بازیکن و مربی یک فرآیند پویا و گاهی موقع پیچیده است. با این حال به طور کلی مربی و بازیکن از یکدیگر انتظار داشته و تحقق نیازهای خود را توسط یکدیگر برآورده می‌سازند. در گذشته مربیان، تنها به افزایش مهارت‌های جسمانی، فنی و تاکتیکی در بازیکنان جوان خود بستنده می‌کردند، اما اکنون مربی نه تنها از لحاظ جسمی بلکه توسعه مهارت‌های روانی را هم بر عهده دارد و به عنوان یک ناظر، دوست و حامی به بازیکن نزدیک می‌شود. اکنون مربیان دریافت‌های رشد بازیکن جوان از طریق همدلی، صداقت، حمایت و پذیرش انجام می‌شود. در مقابل بعضی عناصر متضاد بین بازیکن و مربی می‌تواند منجر به

احساس خودکارآمدی در ورزشکاران کمک کنند و هم به پرورش ورزشکارانی با اخلاق و دارای منش ورزشی. بنابراین لازم است مریبیان ورزشی با رفتارهایی که از دیدگاه ورزشکاران، رفتارهای مشبت و یا منفی تلقی می‌شوند، آشنا شده و از تأثیر رفتار خود بر عملکرد ورزشکاران مطلع شوند و همانطور که ورزشکاران را برای مسابقات آماده می‌کنند خود نیز با آمادگی در رقابت‌ها حاضر شوند.

با توجه به پیشرفت‌هایی که طی سال‌های اخیر در رشتۀ‌های مختلف ورزشی رخ داده، معمولاً ورزشکاران تیم‌های مختلف از نظر آمادگی جسمانی و سطح فنی رقابت نزدیک و تنگاتنگی با هم دارند. اما آنچه که موجب درخشش عملکرد یک گروه از ورزشکاران در زمان مسابقه می‌شود، صرف نظر از توان جسمانی، آمادگی روانی آن‌ها است. با توجه به نتایج این پژوهش، مریبیان با رفتارهای مشبت و حمایتی خود می‌توانند هم به افزایش

منابع

1. Bandura, A. Health promotion by social cognitive means. *Health education & behavior*. 2004, 31(2), 64-143.
2. Bandura, A. *The exercise of control*. New York, NY, US: W H Freeman/Times Books/ Henry Holt & Co, 1997.
3. Bolter, N. D., & Weiss, M. R. Coaching behaviors and adolescent athletes' sportspersonship outcomes: Further validation of the sportsmanship coaching behaviors scale (SCBS). *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 2013, 2, 32-47.
4. Bolter, N., & Kipp, L. Sportspersonship coaching behaviours, relatedness need satisfaction, and early adolescent athletes' prosocial and antisocial behaviour, *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2016, (In press). DOI: 10.1080/1612197X.2016.1142461.
5. Chapari, L., Yoosefi, B., & Zardtoshtian, S. The effect of coaching behavior on self-Efficacy and team performance in Iranian women football Pro League, *Journal of sport management*, (In press). 2018. DOI: 10.22059/jsm.2018.64403. [Persian].
6. Dana, A., Hamzeh Sabzi, A., and Gozalzadeh, A. The Structural Relationships of Coaching Efficacy, Players' Self-Efficacy, and Collective Efficacy in Female Professional Basketball Teams. *Journal of Sport Psychology Studies*, 2017, 18, 111-128. [Persian].
7. Feezel, R. M. Sport sports personship. *Journal of The Philosophy of Sport*, 1986, 13, 1-13.
8. Feltz, D., Lirgg, C., Self-efficacy beliefs of athletes, teams, and coaches, *Handbook of Sport Psychology*, 2nd ed. (pp. 340-361). New York: John Wiley & Sons. 2001.
9. Gearity, B., Murray, M.A. Athletes' experiences of psychological effects of poor coaching. *Psychology of Sport and Exercise*, 2011. 12, 213–221. DOI:10.1016/j.psychsport.2010.11.004.
10. Hays, K., Maynard, I., Thomas, O., & Bawden, M. Sources and types of confidence identified by world class sport performers. *Journal of applied sport psychology*, 2007, 19(4), 434–456. DOI:10.1080/10413200701599173.
11. Hematinejad, M., Ramazani, R., Tabatabayee, H., Shahintabe, M., & Behroozabedini, A. Elite athletes Sportspersonship in team and individual sports, *Olympic journal*, 2010, 52(4), 29-39. [Persian].
12. Hoigaard, R., Cuyper, B., Fransen, K., Boen, F., & Peters, D. Perceived coach behavior in training and competition predicts collective efficacy in female elite handball players, *International journal of sport psychology*, 2015, 46(6):321-336. DOI: 10.7352/IJSP 2015.46.321.
13. Jackson, B., Knapp, P., & Beauchamp, M. R. The coach-athlete relationship: A tripartite efficacy perspective. *The Sport Psychologist*, 2009, 23, 203-232.
14. Joesaar, H., Hein, V., Hagger, M. Youth athlete's perception of autonomy support from the coach, peer motivational climate and intrinsic motivation in sport setting: One-year effects. *Psychology of sport and exercise*, 2012, 13(3), 257-262.
15. Kenow, L.J., & Williams, J.M. Relationship between anxiety, self-confidence, and the evaluation of coaching behaviors. *The Sport Psychologist*, 1992, 6, 344-357.
16. Kenow, L.J., & Williams, J.M. Coach-athlete compatibility and athlete's perception and evaluative reactions to coaching behaviors. *Journal of Sport Behavior*, 1999, 22, 251-259.
17. Kundu,S. Sportspersonship in the university football and volleyball players of Haryana state, *International journal of physical education and sports*, 2018, 3(2), 56-60.

18. Lavoi, N. M. Expanding the interpersonal dimension: closeness in the coach-athlete relationship. *International journal of sports science & coaching*, 2007, 4(2), 497-512. DOI:10.1260/174795407783359696.
19. Murray, MA. Self-Efficacy in Sport: Research and Strategies for Working with Athletes, Teams, and Coaches, *The Sport Psychologist*, 2008, 22(2), 244–245. DOI:abs/10.1123/tsp.22.2.244.
20. Ntoumanis, N., Barkoukis, V., & Gucciardi, D. Linking coach interpersonal style with athlete doping intentions and doping use: a prospective study, *journal of sport& exercise psychology*, 2017, 39(3).188-198. DOI:10.1123/jsep.2016-0243.
21. Nour Mahya, M., Jalali Farahani, M., Alidoust Ghahfarokhi, E., & Ebrahimnezhad Salami, J. The relationship between coaches leadership style and self-efficacy volleyball players in the Premier League Hormozgan, *Organizational behavior management in sport studies*, 2017, 15(4), 11-20. [Persian].
22. Razaghi, E., Mehrabi, Q., Honari, H. Reliability and validity of persian version of sportspersonship orientations questionnaires, *Sport psychology studies*, 2014, 9, 81-92. [Persian].
23. Sari, I., Bayazit, B. The Relationship between perceived coaching behaviors, motivation and self-efficacy in wrestlers, *Journal of human kinetics*, 2017, 57, 239-251. DOI: 10.1515/hukin-2017-0065.
24. Saville, P., & Bray,S. Athletes' Perceptions of Coaching Behavior, Relation-Inferred Self-Efficacy (RISE), and Self-Efficacy in Youth Sport, *Journal of Applied Sport Psychology*, 2016, 28(1), 1-13. DOI: 10.1080/10413200.2015.1052890.
25. Smith, R.E., Smoll, F.L., & Barnett, N.P. Reduction of children's sport performance anxiety through social support and stress-reduction training for coaches. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 1995, 16, 125-142.
26. Vallerand, R. J., Brière, N. M., Blanchard, C., & Provencher, P. Development and validation of the multidimensional sportspersonship orientations scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 1997, 19(2), 197-206.
27. Veljkovic,A., Djurovic,D., Dimic, D., Mujanovic,R., Mar kovic, k. College athletes' perceptions of coaching behaviours: differences between individual and team sports, *Baltic journal of sport & health sciences*, 2016, 2(101), 61–65.
28. Williams, j., Jerome, G., Keno, L., Rogers, T., Sartain, T., & Darland, G. Factor Structure of the Coaching Behavior Questionnaire and Its Relationship to Athlete Variables, *The Sport Psychologist*, 2003, 17, 16-34. DOI: abs/10.1123/tsp.17.1.16